

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Harviainen, Maaria; Tolonen, Tiina

Julkaisun nimi: Uusia verkostoja luomassa : oppilaitosmusiikkikirjastolaisten Muska-ryhmä luo rajat ylittävää yhteistyötä

Julkaisuvuosi: 2019

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Harviainen, M. & Tolonen, T. (2019). Uusia verkostoja luomassa: oppilaitosmusiikkikirjastolaisten Muska-ryhmä luo rajat ylittävää yhteistyötä. *Kreodi*, (4).

Haettu 10.10.2019 osoitteesta

<https://www.kreodi.fi/en/33/lhmiset/589/UUSIA-VERKOSTOJA-LUOMASSA-%E2%80%93-OPPILAITOSMUSIIKKIKIRJASTOLAISTEN-MUSKA-RYHM%C3%84-LUO-RAJAT-YLITT%C3%84V%C3%84%C3%84-YHTEISTY%C3%96T%C3%84.htm>

Kuva: rawpixel.com by Pexel

01.10.2019, 13:06

UUSIA VERKOSTOJA LUOMASSA – OPPILAITOSMUSIIKKIKIRJASTOLAISTEN MUSKA-RYHMÄ LUO RAJAT YLITTÄVÄÄ YHTEISTYÖTÄ

Maaria Harviainen

TIINA TOLONEN

Musiikkikirjastolaisuus on kiinteästi yhdistävä tekijä ja musiikkikirjastoissa musiikki ja kirjastotyö ovat linkittyneet toisiinsa erottamattomasti. Korkeakoulumaailmassa Suomessa musiikkikirjastolaisia on määrällisesti vähän ja hekin maantieteellisesti osin kaukana toisistaan. Vasta toimintansa aloittanut Muska-ryhmä kokoaa heitä verkostoitumaan, jakamaan tietoa ja ratkomaan yhteisiä ongelmia. Tämä artikkeli kertoo ryhmän syntymisen taustoista sekä tulevaisuuden visioista.

Musiikkikirjastolaisuus on kiinteästi yhdistävä tekijä ja musiikkikirjastoissa musiikki ja kirjastotyö ovat linkittyneet toisiinsa erottamattomasti. Musiikkiaineiston järjestäminen kirjastoissa on oma tieteenalansa (Gottlieb, J. 2008. Music Library and Research Skills. s. 1-2. Pearson.) Suomessa sekä maailmalla tunnetaan legendaarisia musiikkikirjastonhoitajia, jotka ovat tehneet valtaisan työn luodakseen perustukset musiikkiaineistojen kuvailulle ja järjestämiselle asiakkaiden parhaiten saavutettaviksi.

Suomessa kirjaston toimintaa määrittää kirjaston taustaorganisaatio, olipa se sitten kunta, yritys tai korkeakoulu. Yleisten kirjastojen tehtävää ja toimintaa viitoittaa kirjastolaki. Korkeakoulukirjastojen toiminta pohjaa puolestaan yliopistolakiin ja ammattikorkeakoulujen tehtävää määrittää ammattikorkeakoululaissa. Jo tämä lainsäädännöllinen jako aiheuttaa sen, että yleisten kirjastojen musiikkikirjastot ja –osastot sekä oppilaitosten musiikkikirjastot eroavat toisistaan sekä tehtäviltään että toiminnaltaan. Musiikkia opettavien oppilaitosten kirjastot ovat usein varsin pieniä yksiköitä, joissa työskennellään joko yksin tai hyvin pienessä työyhteisössä. Ne voivat myös olla osa laajempaa kirjastokokonaisuutta, jossa musiikkiin on erikoistunut ainoastaan yksi kirjaston työntekijä. Kollegiaalista tukea ei välttämättä ole saatavissa edes samasta kaupungista.

OPPIALA YHDISTÄÄ MUSIKKIKIRJASTOLAISIA

Musiikin oppilaitokset ovat pienehköjä yhteisöjä ja vuorovaikutus opettajakunnan ja kirjaston välillä on tärkeä osa kirjastotyötä. Asiakkaiden suuri enemmistö on juuri opettajia sekä opiskelijoita. Kirjastotyöstä eli tiedonhankinnan opetuksesta, aineiston hankinnasta, aineiston kuvailusta ja kaikesta mahdollisesta asiakaspalvelusta vastaavat yleensä yhdet ja samat työntekijät. Pienissä yhteisöissä kirjastolaisten, opettajien ja opiskelijoiden välille syntyy vahvoja siteitä ja pitkään opettajien kanssa työtä tehnyt kirjastolainen osaa jo lähes lukea ajatuksia. Opettajat puolestaan luottavat siihen, että musiikkikirjastolaiset tuntevat musiikin erityispiirteet ja osaavat ottaa ne huomioon niin tiedonhaun opetuksessa kuin kokoelmatyössäkin. Oppilaitoskirjastoja yhdistääkin enemmän oppiala eli musiikki kuin oppilaitoksen aste tai ympäröivä organisaatio, amk, yliopisto tai muu koulutusaste. Pienissä kirjastoissa erikoistutaan musiikkiin, ei välttämättä kirjastoalan erilaisiin työtehtäviin. Myös yhteiset haasteet hitsaavat musiikkioppilaitoskirjastolaiset yhteen. Pienessä organisaatiossa on myös pienemmät mahdollisuudet hankkia esim. kansainvälistä elektronista aineistoa.

Kuva: Pixabay CC0

Verkostoituminen perustuu käytännössä henkilöiden omaan aktiivisuuteen, vapaaehtoisuuteen ja innostukseen. Kirjastoalalla ollaan verkostoitumisen mestareita, mutta myös kirjaston toiminnan perusluonteeseen kuuluu yhteistyö. Kirjastojen välinen kaukolainaus luotiin välittämään kirjallisuutta asiakkaille paikasta riippumatta. (Juntunen, A. & Saarti, J. 2012. Kirjaston johtaminen. s. 17-18. Avain.) Vaikka yhteistyön muodot vaihtelevat, muodostetaan laajoja kansallisia konsortioita ja sitten niitä taas välillä puretaan, yhteistyö on ikään kuin kirjastojen perimässä.

MUSIIKKIKIRJASTOLAISET OVAT VERKOSTOITUMISEN KONKAREITA

Suomessa oppilaitoksissa työskentelevien musiikkikirjastolaisten yhteistyöllä ja kirjastojen verkostoitumisella on perinteitä. 2000-luvun alkupuolella toteutettiin muutamien ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen musiikkikirjastojen yhteistyöllä ensimmäinen musiikin tiedonhaun opetukseen tarkoitettu verkko-oppimateriaali (Muhave) Suomessa. Pohjoismaissa toimi muutamia vuosia 1990-luvun loppupuolelta lähtien musiikkioppilaitosten yhteistyöverkosto, joka järjesti tapaamisia eri Pohjoismaissa parin vuoden välein. Pohjoismais-balttialaista yhteistyötäkin on viritelty. Helsingissä järjestettiin Baltic-Nordic Music Library Seminar vuonna 2007 ja Estonian-Finnish Music Library Seminar vuonna 2016. Hyvä esimerkki verkostoitumisesta on myös ammattikorkeakoulujen kirjastoissa työskentelevien musiikkikirjastolaisten yhteistyöryhmä Ammus, joka on toiminut vuodesta 2005 lähtien.

Tänä vuonna 40-vuotisjuhlaa viettävä Suomen musiikkikirjastoyhdistys kokoaa yhteen musiikkikirjastoalan ammattilaisia keskenään hyvin erilaisista kirjastoista. Yhdistyksessä on toiminut aktiivisesti erityisesti henkilöitä yleisten kirjastojen musiikkiosastoilta, mutta oppilaitoskirjastojen edustajia on myös ollut työskentelyssä pitkään mukana. Parin viime vuoden aikana erityisesti oppilaitoskirjastoissa pitkän työuran tehneiden musiikkikirjastolaisten keskuudessa on syntynyt keskustelua tiiviimmästä yhteistyöstä nimenomaan näiden kirjastojen kesken. Ensimmäiset alustavat keskustelut aiheesta käytiin IAML:n eli Kansainvälisen musiikkikirjastoyhdistyksen kongressissa Riiassa kesällä 2017 tapahtumapaikkana olleen kansalliskirjaston lounasruokalassa. Ajatusta kysyttiin eteenpäin ja ensimmäinen yhteinen tapaaminen musiikkioppilaitoskirjastolaisten kesken järjestettiin Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaarin yhteydessä huhtikuussa 2018. Seuraavana vuonna tapahtuma sai jatkoa, Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaarissa keväällä 2019 oppilaitoskirjastoille oli varattu rinnakkaista ohjelmaa, jossa mm. esiteltiin nkoda-nuottitietokantaa ja ideoitiin tulevaa toimintaa. Seminaaritapaamisten välillä on järjestetty muutamia verkkotapaamisia, ns. Skype-kahveja. Työskentelyä käynnistävässä ja eteenpäin vievässä ryhmässä toimii aktiivisesti kolme musiikkikirjastonhoitajaa ja samalla heidän kauttaan on edustettuna kaikki kolme oppilaitossektoria, konservatoriot, ammattikorkeakoulut ja yliopistot.

MUSKA SYNTYI TARPEESTA

Musiikkioppilaitoskirjastojen yhteistyön tiivistäminen sai alkunsa ennen kaikkea tiedonhaun opetukseen liittyvästä keskustelun tarpeesta. Musiikin tiedonhaun erityispiirteitä ovat mm. musiikkiteosten erilaisten painettujen versioiden (kustantajien versiot, facsimilet, editoidut laitokset) ja soivan musiikin muotojen (eri tyyppiset äänitteet, suoratoistopalvelut) ymmärtäminen ja niiden etsiminen verkosta ja kirjastojen tietokannoista. Tiedonhaun opetuksesta nimenomaan musiikinopiskelijoille on tehty varsin paljon myös tutkimusta. Musiikin opiskelijoiden tulee ymmärtää heidän alalleen ominaiset lähteet, löytää tietoa omalta opiskelu/tutkimusalaltaan ja osata suhtautua kriittisesti oman alansa tiedonkäyttöön. (mm. Conor, E. 2016. Engaging students in disciplinary practices: Music information literacy and the ACRL framework for information literacy in higher education. Notes, Vol. 73, Issue 1, s. 10.) Toinen yhteistyön lisäämistarvetta aiheuttanut tekijä on jatkuva muutos, joka on vellonut musiikkiaineiston, erityisesti sen kuvailun yhteydessä jo usean vuoden ajan. Lähes jokainen meistä tuntee enemmän tai vähemmän epävarmuutta tilanteessa, jossa musiikkikirjastojen kenttäkin välillä tuntuu jakautuvan useampaan leiriin. Näitä tunteja on ollut hyvä puida isommalla porukalla ja samalla pohtia, olisiko vaikutusvaltamme suurempaa, jos tiiviinä joukkona esitämme mielipiteitämme kuin se, että loopen uupuneina jaetaan tuskaa toisillemme sähköpostin välityksellä.

Musiikkioppilaitoskirjastolaisten ryhmä sai aluksi kutsumanimekseen Muska. Ryhmän ikinuoret perustajajäsenet Maaria Harviainen, Tiina Tolonen ja Jaska Järvilehto muistavat vielä hyvin takavuosien samannimisen laulajatähden. Nimi päätettiin kuitenkin myös tekijänoikeudellisista syistä säilyttää pitkässä muodossaan: Musiikkioppilaitoskirjastolaiset. Koska pienissä musiikkioppilaitosten kirjastoissa samat työntekijät hoitavat monenlaisia tehtäviä kävi selväksi, ettei pelkästään tiedonhaun opetukseen keskittyvä toiminta riitä kokoamaan osallistujia. Myös vertaistukea ja keskustelua kaivattiin niin aineiston hankintaan kuin sen luettelointiin liittyvissä asioissa.

Tiina Tolonen, Jaska Järvillehto ja Maaria Harviainen Tampereella Musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaarissa huhtikuussa 2018. Kuva: Tuomas Pelttari

Alusta asti koko yhteistyön tärkein tehtävä on ollut keskinäinen tiedonjako. Alussa toiminta on pysynyt vielä lähinnä keskustelun tasolla ja on haluttu kuunnella mielipiteitä erilaisista organisaatioista. Musiikkioppilaitoskirjastolaisilla on ollut oma Facebook-ryhmä heti toiminnan käynnistämisestä lähtien. Vähitellen on haluttu rakentaa myös wiki-sivustoa, ns. Muska-wikiä musiikkikirjastoyhdistyksen sivujen yhteyteen. Toistaiseksi yritys on edennyt hiukan hitaasti mutta toivomuksena on, että saadaan avoin verkkosivusto, jonka kautta olisi helppo toteuttaa alkuperäistä ajatusta keskinäisestä tiedonjaosta. Oma verkkosivu lanseerattiin syyskuun 2019 alussa osoitteessa www.musiikkioppilaitoskirjastolaiset.fi. Sivuston toiminnasta vastaa Jaska Järvillehto Helsingin konservatorion kirjastosta.

Tällä hetkellä ryhmässä seurataan tiiviisti toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvia seurauksia. Aikaisemmin Voyagerissa toimineet kirjastot jakautuvat kahteen järjestelmään, Koha- ja Alma – kirjastoiksi. Muutos vaatii paljon työtä ja myös siihen liittyvä kokemusten vaihto on tärkeää, kuten huomasimme jo aikoinaan, kun kohta poistuvaa Voyager-järjestelmää pystytettiin vuonna 2003.

Keskustelut ja tapaamiset skypen välityksellä ovat olleet tärkeitä verkostolle, joka jakautuu ympäri maata mutta myös kasvokkain tapahtuvaa kohtaamista toivotaan. Ryhmän tarkoituksena onkin tulevaisuudessa järjestää verkoston pienimuotoisia tapaamisia muiden kirjastoalan verkostotapaamisten yhteyteen. Toivottavasti tämä artikkeli osaltaan levittää tietoisuutta ryhmän olemassaolosta.

YHTEYSTIETOJA:

Facebook: Musiikkioppilaitoskirjastolaiset (suljettu ryhmä, laita pyyntö)

Verkkosivu: www.musiikkioppilaitoskirjastolaiset.fi

KIRJOITTAJAT:

Maaria Harviainen, tietopalvelupäällikkö

Taideyliopiston kirjasto

Tiina Tolonen, palvelupäällikkö

Oulun ammattikorkeakoulun kirjasto